

La visió d'Andratx a través dels llibres de viatges

(1860-1940)

Premi Pere Ferrer d'investigació 2015

EDICIONS **DOCUMENTA** BALEAR

2016

INTRODUCCIÓ

Andratx va deixar una opinió ambivalent entre els diversos viatgers que ens visitaren abans de l'arribada del turisme de masses. A través dels llibres de viatges, escrits per alguns d'aquests visitants, percebem la poca sincronia que va existir, alguns li dedicaren capítols sencers, d'altres trobaren que el poble no tenia gens d'interès i simplement en feren una breu ressenya.

Aquestes visions són una bona font per estudiar les transformacions del paisatge andritxol, allò que l'ha anat configurant al llarg de la història. A més, és força útil per estudiar la transformació de la mentalitat dels viatgers, soferta al llarg dels 80 anys del nostre estudi, tant les motivacions dels seus viatges, com la intencionalitat dels seus escrits han tingut una evolució ben significativa.

Per aquest motiu, l'objecte d'estudi del present treball són les impressions que, del municipi d'Andratx, es troben presents en els llibres de viatges de l'etapa pre-turística, de la mateixa manera que analitzarem les imatges que els il·lustren.

S'han consultat un total de 41 obres de diferents viatgers que s'acostaren a les illes i que en deixaren constància en un llibre. Aquesta recerca s'ha estès en obres editades en un període de 80 anys, des de 1860 fins a 1940 (any posterior a l'esclat de la Segona Guerra Mundial, després del qual els canvis en matèria turística foren molt profunds i la majoria de llibres de viatges foren substituïts per les guies). Un cop finalitzada la recerca de tots els llibres dedicats a Mallorca, s'ha realitzat la selecció dels que fan referència a Andratx, restant un total de 10 obres que són les úniques que deixen constància de la visita al municipi. És possible que en aquest procés de recerca ens descuidem algun viatger o viatgera que parlés d'Andratx, tot i que hem intentat que la nostra recerca fos acurada, així s'ha estès per tota la bibliografia que consta al departament d'art de la UIB, a més de les obres d'una important col·lecció privada¹ de guies i llibres de viatge de les Illes Balears.

Definitivament les obres i autors que s'han seleccionat són:

Letters from Majorca de Ch. W. Wood.

Die Balearen de l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria.

Whit a camera in Majorca de Margaret D'Este.

Mallorca (Baléares) de Marie de Behen.

1. Mantenim l'anonimat per voluntat del col·leccionista.

The fortunate isles de Mary Stuart Boyd.

Un mois a Majorques. F. Borel.

Majorca de Henry C. Shelley.

Wandering among forgotten isles de Jesse Metcalf.

Balearen: reisehandbüchel für Mallorca, Minorca, Ibiza de Kurt, Princep de Lippe

Les Baléares de Claude Dervenn.²

La intenció era mostrar l'opinió dels viatgers sobre diferents temes, cosa que ha estat del tot impossible, ja que rarament cap d'ells parla dels mateixos elements patrimonials ni naturals. Per aquest motiu hem cregut més convenient fer un petit relat per autors, analitzant, de forma individualitzada, el que opinava cada viatger sense relacionar-los amb la resta.

Així i tot, un fet concret es repeteix a moltes obres, la primera impressió dels viatgers davant la costa andritxola, que normalment era el primer que podien observar de l'illa. Per aquest motiu hem decidit reservar un capítol per tractar el tema. Els llibres triats són els següents:

The Sunny South An Autumn in Spain and Majorca de J. W. Clayton.

Streifzüge auf Mallorca de E. Seeger.

Voyage l'Ile Majorque de Jules Leclercq.

Un mois a Majorque de F. Borel.

Viaggio a Maiorca de Riccardo Riccardi.

Malerfahrt Durch Mallorca de Dora Lauterburg.³

2. Referència bibliogràfica de tots els llibres al final de la bibliografia.

3. Referència bibliogràfica de tots els llibres al final de la bibliografia.